

Transformacja górnictwa w ambitnym scenariuszu dekarbonizacji w Polsce – skutki dla rynku pracy

Informacja prasowa

Spełnienie założeń porozumienia paryskiego będzie wymagać ambitnej redukcji zużycia węgla na przestrzeni kolejnych dziesięcioleci. W raporcie „Managing coal sector transition under the ambitious emission reduction scenario in Poland. Focus on labour” ekonomiści i politolodzy z Instytutu Badań Strukturalnych opisują wpływ zmian dla zatrudnienia w górnictwie.

Wykazujemy, że aby cel określony w porozumieniu paryskim został spełniony, emisja CO₂ w przeliczeniu na mieszkańca Polski musi osiągnąć poziom 2,80 mt w 2050 roku, co oznacza spadek o 67% w stosunku do poziomu z 2010 roku. Osiągnięcie tego celu jest wykonalne pod warunkiem zmniejszenia zużycia węgla kamiennego o 20% w latach 2015-2030 oraz o 55% w latach 2015-2050. Jest to możliwe do zrealizowania przede wszystkim poprzez zastąpienie węgla alternatywnymi źródłami energii w sektorze energetycznym.

Zwolnienia w górnictwie nie będą konieczne

Redukcja zużycia węgla konieczna do osiągnięcia celu porozumienia paryskiego przełożyłaby się na spadek zatrudnienia w górnictwie o 47% w latach 2015-2030 oraz o 77% w latach 2015-2050. Nadchodząca zmiana strukturalna stwarza szczególne wyzwanie dla regionu śląskiego, gdzie wydobycie węgla odpowiada za zauważalną część miejsc pracy – 5% ogółem i aż 8% wśród mężczyzn.

Masowe zwolnienia w sektorze górnictwa nie będą jednak konieczne – zgodnie z wynikami symulacji makroekonomicznych redukcję zatrudnienia można osiągnąć poprzez naturalny ubytek liczby pracowników, czyli przez odpływ pracowników na emeryturę i umiarkowany napływ nowych. Spadek zapotrzebowania na zatrudnionych w górnictwie węgla będzie szybszy w scenariuszu przewidującym zastąpienie węgla gazem ziemnym niż w scenariuszu zamiany na biopaliwa, nawet jeżeli oba scenariusze zakładają taki sam poziom redukcji emisji CO₂.

Przyszła transformacja górnictwa może być bardziej sprawiedliwa niż transformacja z lat 90-tych

W ciągu następnych 10-15 lat zapotrzebowanie na pracowników w innych sektorach gospodarki będzie rosnąć. Zarówno byli, jak i potencjalni przyszli górnicy mogliby znaleźć pracę w innych zawodach, w których popyt na pracę jest duży a wymagane umiejętności podobne, w szczególności w przemyśle, transporcie i naprawie pojazdów oraz w budownictwie. Już w ostatniej dekadzie ponad 1/3 pracowników przechodzących z górnictwa do pracy w innych sektorach trafiło do przemysłu, a 10% do budownictwa (dane BAEL). Według badania „Barometr zawodów 2018”¹ do najbardziej pożądaných

¹ <https://barometrzawodow.pl/>

zawodów na Śląsku należą: operatorzy instalacji i maszyn oraz monterzy, spawacze, ślusarze i pracownicy produkcji. Tego typu prace wymagają podobnych umiejętności jak prace w górnictwie.

W celu ułatwienia transformacji należy stosować programy szkoleniowe, kursy zawodowe, świadczenia pracownicze i instrumenty polityki społecznej. Osoby odchodzące z kopalń i decydujące się na podjęcie pracy w innych sektorach prawdopodobnie otrzymają niższą płacę niż uzyskiwana w górnictwie. Aby zwiększyć motywację byłych górników do pracy w innych sektorach, można oferować świadczenia pracownicze dla osób, które dobrowolnie odejdą z górnictwa i przyjmą niżej opłacaną pracę w innym sektorze.

Liczba uczniów przyjmowanych do średnich szkół górniczych powinna być dostosowana do przewidywanej redukcji zatrudnienia w górnictwie. W 2015 roku w województwie śląskim do szkół uczęszczało 4550 uczniów szkół średnich o profilu górniczym (3,5% wszystkich uczniów średnich szkół zawodowych i 2,2% wszystkich uczniów szkół średnich, łącznie ze szkolnictwem niezawodowym). Uczniowie zainteresowani podjęciem nauki w średnich szkołach zawodowych powinni być zachęceni do zapisywania się na zajęcia przygotowujące ich do pracy w rozwijających się sektorach przemysłowych.

Pełna wersja raportu w języku angielskim:

Witajewski-Baltvilks, J., Lewandowski, P., Szpor, A., Baran, J., Antosiewicz, M. (2018). Managing coal sector transition under the ambitious emission reduction scenario in Poland. Focus on labour. *IBS Research Report 04/2018*.
http://ibs.org.pl/app/uploads/2018/10/IBS_Research_Report_04_2018.pdf

Kontakt dla mediów:

Agata Miazga
668 701 646